

2025-06-03

§ 32 2025.116 VON

Insatser utan behovsprövning**Ärendebeskrivning**

En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2025:400) träder i kraft den 1 juli 2025.

En av de större förändringar som föreslås innebär att insatser kan erbjudas på två sätt:

1. Efter individuell behovsprövning.
2. Utan individuell behovsprövning.

Insatser som ges utan individuell behovsprövning kan vara öppna för alla eller riktade mot specifika grupper utifrån uppställda kriterier

Den nya socialtjänstlagen föreslår även förändringar gällande skyldigheten att dokumentera vid genomförande av insatser. Dokumentationsskyldigheten föreslås utvidgas och gäller för alla insatser, men med två undantag:

1. Uppgifter om personliga förhållanden behöver inte dokumenteras vid rådgivning.
2. Uppgifter som kan röja den enskildes identitet vid insatser utan individuell behovsprövning om nämnden har beslutat så utifrån att det föreligger särskilda skäl.

Enligt Socialstyrelsens meddelandeblad 3/2025 med information om insatser utan behovsprövning kan särskilda skäl vara:

- att det är uppenbart obehövligt att dokumentera på individuell nivå om det är en öppen gruppverksamhet,
- att motiveringen är att sänka tröskeln till hjälp vid insatser där nämnden bedömer att behovet av anonymitet stärker viljan att söka hjälp. Exempel på insatser som kan bedömas ha särskilda skäl är insatser till personer med skadligt bruk och beroende och våldsutsatta.

Beredning

Vård- och omsorgsförvaltningen har i skrivelse den 26 maj 2025 lämnat följande yttrande:

Den nya socialtjänstlagen öppnar upp för möjligheten att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. Det är upp till varje kommun att besluta om vilka insatser som kommunen kan erbjuda utan behovsprövning.

Detta ärende omfattar endast beslut om insatser som vård- och omsorgsnämnden redan idag tillhandahåller utan behovsprövning. För att dessa insatser ska kunna tillhandahållas utan behovsprövning även efter att nya socialtjänstlagen trätt i kraft behövs ett beslut om detta i nämnden.

2025-06-03

I propositionen till ny socialtjänstlag föreslås även att krav på att dokumentera ska omfatta insatser utan behovsprövning vilket inte är fallet idag. Skyldigheten att dokumentera enskildas personliga förhållanden gäller inte vid rådgivning.

Om det finns särskilda skäl kan nämnden besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras. Vad som utgör särskilda skäl ska bedömas utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan vara motiverat om det exempelvis bedöms vara svårt att nå utsatta grupper utan en möjlighet för enskilda att delta anonymt. Vidare kan undantag vara motiverat när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, där det inte är lämpligt eller behövt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer.

Förvaltningen bedömer att insatser utan individuell behovsprövning under en omställningsperiod bör undantas krav på dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet. Detta för att ha möjlighet att utforma rutiner för dokumentation på ett rättssäkert och tryggt sätt och invänta kommande nationellt stöd.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

1. Från och med den 1 juli 2025 fortsätter vård- och omsorgsnämnden att tillhandahålla listade insatser i bilaga "Insatser utan behovsprövning i verksamheter på Vård och omsorgsförvaltningen i Alingsås kommun" som insatser utan behovsprövning. Listade insatser för insatser utan individuell behovsprövning gäller till och med 31 oktober 2026.
2. Insatser utan behovsprövning undantas från dokumentationskrav i enlighet med vad som framgår i bilaga 1 till tjänsteskrivelsen från och med den 1 juli 2025 till och med den 31 oktober 2026.
3. Ge förvaltningen i uppdrag att under året följa kunskapsutvecklingen på området och genom utredning, analys och uppföljning lämna förslag på nya riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning från 1 november 2026. Uppdraget ska redovisas senast september 2026.
4. Ge förvaltningen i uppdrag att under året följa kunskapsutvecklingen avseende dokumentationskrav på insatser utan individuell behovsprövning och säkerställa rättssäkerheten i relation till dessa insatser. Uppdraget ska redovisas senast september 2026.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Insatser utan behovsprövning
- Insatser utan behovsprövning i verksamheter på vård- och omsorgsförvaltningen i Alingsås kommun